

Jaka Bombač

Večno iskanje končnosti (v neskončnosti)

Smo ljudje. Živimo v prostoru, ki ga do potankosti verjetno nikoli ne bomo spoznali. Poleg tega živimo v času, v katerem se naše dožemanje prostora zaradi neštetihi informacij, ki vsakodnevno kapljajo skozi močno razrahljane filtre medijev, spreminja vsak dan, če ne celo vsako uro. Igramo več družbenih vlog kot kadar koli v zgodovini in družbeni svet se je zaradi nenadnega vdora tehnologij v zadnjih tridesetih letih spremenil bolj, kot se je prej v celem tisočletju. A še vedno smo zgolj ljudje, v svojem jedru enostavna bitja, ki si že od nekdaj prizadevajo, da bi osmislila svoj obstoj in se hkrati naučila živeti v funkcionalnih skupnostih.

Precej neugodno se zdi, da v večini držav zahoda, ki se še vedno soočajo z močnimi vplivi globalizacije, živimo tudi v dobi posameznika. Posameznik kot edinstvena in samozadostna entiteta je (v številnih državah modernega zahodnega sveta) že v otroštvu vpeljan v sistem individualne svobode, le redko pa mu je znotraj te svobode predstavljen koncept sinergije, ki naj bi jo posameznik soustvarjal z drugimi posamezniki zavoľo boljšega življenja vseh in ne le njega samega. Beseda sinergija se v javnosti le redko sliši, čeprav ima popolnoma jaseñ pomen, pomeni vzajemno koristno zvezo, pri kateri je celota večja kot vsota delov. Sinergija nima zveze z nobenim ideološkim aparatom, obstaja ločeno in lahko svojo funkcijo opravlja v katerem koli sistemu, tudi v kapitalizmu.

Zdi se, da se individualne svobode v našem sistemu pravzaprav sploh ne učimo znotraj kakršnega koli konteksta, temveč je človeku predstavljena bolj kot sredstvo, ki je samemu sebi namen in ki ni relevantno v povezavi z okolico, katere resničnost se zaradi hitrega tehnološkega napredka spreminja hitreje kot kadar koli. Vendar pa bo vsakdo, ki bo kadar koli ujet v popolni temi, na razburkanem oceanu ali v kakšni drugi nepredvidljivi situaciji, kjer mu njegova trdno, a togo grajena identiteta ne bo zmožna pomagati, ugotovil, da je pravzaprav sam po sebi nič in da obstaja

velika verjetnost, da individualno svobodo lahko doseže samo prek sodelovanja z okolico in soljudmi, torej prek vzajemno koristne zveze, pri kateri celota postane večja od vsote delov.

V zadnjem času sem bil ujet v dveh situacijah, ki sta mi predstavili koncept sinergije kot ključen za doseganje individualne svobode. Prva je bila, ko sem se brez znanja jezika, pisave ali kulture izgubil v neki ruski vasici. V tej situaciji nisem čutil lastne identitete in sem zato cenil vsako bilko, ki sem se je lahko oprijel v upanju, da mi bo pomagala pri vnovični vzpostavitvi občutka varnosti, ki sem ga izgubil potujoč v popolnoma neznanem okolju. Vsakega tujca, ki sicer z menoj ni imel veliko skupnega, sem cenil, kot da bi bil moj najboljši prijatelj. Nenavadno je bilo biti soočen s krutim dejstvom, da moja identiteta sama po sebi pravzaprav ne obstaja, ampak je v večji ali manjši meri odvisna od okolice, ki me obdaja. Zato sem občutil nemoč, ki je v domačem okolju, kjer mi je vse znano, nisem vajen čutiti.

Zdi se, da v svoji navidezno jasni definiranosti sodobni zahodni človek izjemno težko prizna, da je njegova resnica napačna. Seveda pa bomo razumeli vsakega kritika, ki bo trdil, da se človek pravzaprav ne oklepa svoje resnice, pač pa svojega ega, ki je nepogrešljiv v svetu, ki bolj in bolj prevzema značilnosti poslovnega sveta; ta pa pogosto temelji na ekonomskih dejavnikih in človeku redko dopusti svobodo, da bi najprej upošteval etične dejavnike in šele nato ekonomske. V zadnjih desetletjih se je izoblikoval celo t. i. poslovni jezik, ki odmika človeka od njegovih inherentno človeških lastnosti in ga na videz postavlja nad navaden obstoj, hkrati pa se ta poslovni jezik povezuje s točno določenimi vzorci vedenja, ki jih popolnoma brez pomisleka kot samozadostne celote, ločene od siceršnjih jezikovnih in moralnih pravil, učijo na številnih poslovnih in medijskih šolah. Ko smo soočeni s to, v zadnjih desetletjih močno spremenjeno naravo človeških odnosov, ugotovimo, da potrebujemo zdravo mero ega, če nočemo, da nas potepta egoizem drugih, ki so se popolnoma podredili ideji, da niso več ljudje, ampak poslovneži, in da ničesar več ne dajo brez zagotovila, da bodo še več dobili. Ego je najhitrejši vir moči, in če ga sami uporabimo ob pravem času, nam lahko pomaga obdržati mnenje, ki kontrira mnenju večine, ter ga tako sčasoma (pod pogojem, da smo izjemno vztrajni) potisnemo iz spektra naše imaginarnosti v spekter družbene realnosti, tam pa lahko fizično, v obliki izgovorjenih ali pisanih besed kontrira mnenju večine.

Seveda pa ni treba, da je naše dojemanje lastnega ega črno-belo; če se zagnano posvetimo spoznavanju sebe v povezavi s svojo okolico, ugotovimo, da smo kot predstavniki človeške vrste, ki je prav s pomočjo

sinergije dolgo pridobivala neverjetno zmožnost osmišljanja sveta okoli sebe, zmožni razumeti svoj ego in ga omiliti do točke, ko nas v svojem hlastanju po opaženosti ne zaslužnjuje več. Vendar pa proces ločitve od ega skupaj s procesom pridobitve razumevanja njegove uporabnosti traja vrsto let in od posameznika terja močno disciplino. Pravzaprav je disciplina, ki jo terja tovrsten proces za sodobnega človeka, ki svojo identiteto v dobi informacij plastično navezuje na vrsto tujih, na videz uspešno zgrajenih identitet (ali pa samo na določene dele le-teh), skorajda nepredstavljiva. Sodobni človek zaradi širjenja sveta v globalno vas igra vloge, ki od njega zahtevajo povezovanje s točno določenimi vrednotami in vzorci vedenja, pri čemer ne ostane dovolj prostora za človekovo priznavanje lastnega jedra, ki v svoji naravnosti nima nobene zveze z družbeno realnostjo. Simboli, ki v 21. stoletju tvorijo vsakdanji prostor človekove zavesti, so velikokrat banalni in odvračajo pozornost sodobnega človeka od njegove globoke želje po osebni svobodi, ki je sicer spodbujana znotraj nekega določenega, zelo togega konteksta, a prav zaradi tega togega konteksta človeku dovoljuje, da s svojo svobodo krati svobodo drugega. To pa v nekem bolj univerzalnem kontekstu ni temelj doseganja individualne svobode.

Druga navidezno brezizhodna situacija, v kateri sem bil ujet, je bila precej hujša od tiste prve, ko sem bil izgubljen v Rusiji. Surfal sem v severnoatlantskem oceanu, ko so se nad njim zgrnili črni oblaki. Zanje se v zavedanju izjemne moči svojega ega nisem zmenil, poleg tega mi je obet nevihte v telo sprožil val adrenalina, ki me je poganjal naprej. Tudi ko je začelo pihati in deževati, sem bil prepričan, da poznam in razumem naravo in da mi ta ne bo storila nič žalega. Pihalo je zmeraj močnejše – nekateri so kričali v navdušenju, drugi v strahu, medtem ko so plavali na obalo in tekli proti naselju. Ko sem videl, da vsi bežijo iz vode, in ko sem na koži začutil ostro točo, ki jo je močan veter poganjal naravnost v moj obraz, sem se odločil, da bom tudi sam zbežal na varno. Vendar pa je takrat veter že postal močnejši in me nekaj minut ni izpustil iz svojega prijema. Ker sem imel s seboj surf desko, me je skupaj z njo premetavalo na vse strani. V bližini so bile čeri in edino, kar sem lahko storil, je bilo, da sem čakal na mestu, katerega sem se z nogami silno oklepal. Divje je grmelo, zaradi toče in slabe svetlobe nisem videl skoraj ničesar in zdelo se mi je, da sem edini, ki mu ni uspelo ubežati neizprosni naravi. V tistem trenutku sem bil soočen z nekakšno višjo logiko in nisem imel priložnosti, da bi se oklenil svoje identitete ali ega, da bi me rešila iz težav. Za trenutek sem doumel samega sebe v odnosu do drugih in do sveta, razumel sem, zakaj svet temelji na sočutju in ne na brezglavem individualizmu. Vendar pa se

v vsakdanjem življenju velikokrat podredimo rutini in predvidljivosti, ki zavirata naše spoštovanje do življenja kot fenomena, kot do nečesa lepega in neponovljivega, prav tako pa zavirata našo zmožnost, da se postavimo v kožo drugega in se v tem zavemo našega soobstoja.

Budisti pravijo, naj na življenje raje gledamo kot na zlomljeno posodo kot pa na posodo, ki je še cela. V vsej (električni) svetlobi sveta dajmo nekaj prostora temi; priznajmo si, da bomo nekega dne umrli, tako kot vsi preostali prebivalci te Zemlje, in ne iščimo pomena v neskončnosti, ki smo jo precej kontradiktorno sposobni začutiti samo v končni, logični celoti. Samo upoštevajoč vse to se bomo naučili, da smo vsi samo ljudje in da si drug z drugim delimo ovire in lepote, ki krojijo naša življenja. Prav zato v številnih plemenskih skupnostih obstajajo iniciacijski obredi, ki mladce postavijo v perspektivo s svetom, da ugotovijo, da sveta ne bodo mogli nikoli preseči, lahko pa se bodo z njim naučili sodelovati. Občutek, da je nadrejen svetu ali pa da v sebi ustvarja nov svet, ki je nadrejen svetovom drugih ljudi, lahko človeka preplavi z lažnim optimizmom, ki se nasilno konča, ko je človek soočen z neizprosnim tokom narave – če ne prej, trenutke pred smrtjo. Če se človek preveč oprijema lastne resničnosti, bo v hitro spreminjajočem se svetu postal tog, kar pa bo zaviralo njegov potencial za spremembo, katerega nepogrešljivost bo slej ko prej (najpozneje tik pred smrtjo) spoznal.

John Steinbeck v enem svojih dnevnikov, ki jih je pisal med pisanjem *Sadov jeze*, govori o razliki med procesoma obstajanja in postajanja. Piše o tem, kako je po začetnih uspehih svojih romanov v sebi začutil nekakšno nadutost, ki jo je le težka ukrotil. Pisatelju, ki je prav tako kot vsi drugi ljudje na svetu v nenehnem procesu spreminjanja, se je izjemno težko soočiti z nekaterimi svojih prejšnjih del, saj ta včasih vsebujejo mnenja, ki jih je avtor pozneje opustil ali jih celo ovrgel kot nesmiselna. Ker v nasprotju z govorico pisava ne neha obstajati in ker so dobre knjige fizično razmnožene po vsem svetu, je pisatelj prisiljen sprejeti svoja prejšnja dela z dovoljšno mero distance oziroma kot nekaj, kar je nastalo kot plod njegove prejšnje končnosti, katere spekter je potem v iskanju nove končnosti zapustil. Razmišljanje je edina pisateljeva konstanta. Sprememba, kot ugotovimo, pa je popolnoma naraven del obstoja vsakega človeka, ki se kaže tudi vizualno – v človekovem razkroju, ki ga povzroči minevanje časa. Človek v sebi potenciala za spremembo ne spozna, dokler ni soočen z dejstvom, da je bila njegova dotedanja resnica nepravna. Vendar pa v oklepanju ega sodobni človek le redko spozna nepravost svoje resnice, ko pa to nepravost končno spozna, poskuša to neljubo ugotovitev čim bolj ločiti od svojega obstoja in se pretvarjati, da je to samo nekakšna

motnja, ki ga hoče zavesti na njegovi namišljeni poti v neskončnost. Ampak neskončnost najdemo samo v iskanju končnosti, in ko končnosti starega sebe človek (v iskanju novega sebe) samemu sebi ne prizna, to pomeni, da bo celo življenje kot podivjana mačka lovil svoj rep in se vrtel v krogih istih dejanj. Ti krogi ga bodo nadzorovali, in kljub temu da si bo domišljal, da je svoboden, bo v resnici milijone svetlobnih let oddaljen od resnične svobode. Hlastal bo za hitrimi rešitvami in že izoblikovanimi identitetami, ki bi jih lahko prevzel, da bi odvrnil oči namišljenih kritikov od svojega smrtnega bistva.

Zmeraj obstajamo, vendar v svojem obstoju tudi nenehno postajamo. Nenehno postajanje pa zna postati utrujajoče, če ga človek ne zna sprejeti kot golo dejstvo. Vse teče, je rekel Heraklit, in kamen nikoli ne pade dvakrat v isti del reke. Toda kako naj človek sprejme to kruto dejstvo? Kako naj osmisli svoj obstoj, ko ugotovi, da nima nobenega zagotovila, da bo jutrišnji dan isti kot današnji, da bo naslednja minuta ista kot zdajšnja? Kako naj se človek ne počuti kot brezglava kokoš, ki leta po svetu in kar tako, mimogrede, opravlja nešteta dejanja, katerih posledic se niti dobro ne zaveda?

Ker sama neskončnost, kljub temu da se nam njen obstoj zdi sam po sebi umeven, zaradi nedefiniranosti in omejenosti človekovih čutov človeku ne more ponuditi *občutka* neskončnosti, se mora človek naučiti znotraj te neskončnosti izgrajevati vedno nove končnosti. Končnost nam nudi občutek globine našega bitja in podobno kot smrt predstavlja temnejši pol našemu življenju; predstavlja temnejši, a kljub temu globlji in bolj smiseln protipol neskončnosti, ki je po svoji naravi absurdna. Večna igra končnosti proti neskončnosti se zrcali celo v dovršnih oziroma nedovršnih oblikah glagolov nekaterih jezikov (ne vseh).

Kot so to počeli že naši predniki (čeprav so oni to počeli zavoľjo zadovoljitev primarnih potreb, kot sta preživetje in reproduciranje), se moramo v svoji okolici tudi mi naučiti poiskati vzorce ter najrazličnejše začetke in konce, ki nas bodo prizemljili in se povezali z našim lastnim obstojem, katerega glavna lastnost je prav ta, da ima začetek in konec. V vseh svojih filmih, predvsem pa v *Žrtvovanju*, ruski režiser Andrej Tarkovski poudarja pomen obredja in simbolov v človekovem življenju. *Žrtvovanje* se začne s fantkom, ki skupaj z očetom posadi majhno drevo. Po tem, ko se odvije celotna zgodba filma, se kamera osredotoči na isto drevo, ki je od prvega prizora že precej zraslo, pod drevesom pa je samo še deček, ki kljub očetovi smrti drevo še vedno zaliva in zanj skrbi. Prikazana je dečkova dolga pot od izvira vode, kjer napolni vedra in se potem pod vplivom njihove teže opotekajoče, a vztrajno odpravi do drevesa, ki je

simbol večno rastočega zavedanja ljudi, ki žrtvujejo del svojega življenja za to, da bi to zavedanje negovali. Vendar pa negovanje tega zavedanja zahteva iskanje končnosti znotraj neskončnosti, ustvarjanje lastne logike v družbenem svetu, katerega logika je v svoji hitri spreminjajočnosti tako krhka, da ji le s težavo lahko sledimo.

Obred, ki sega globoko v zgodovino in se še vedno izvaja na Japonskem, je obred pitja čaja, ki je reguliran z najstrožjimi pravili in ga lahko izvaja samo čajni mojster, ta pa mora biti za vodenje obreda izurjen do potankosti. Čajna soba mora biti okrašena zelo preprosto, skodelice in čajniki pa morajo biti različnih oblik in barv, kar udeleženca spominja na kaos, ki ga večina vzhodnih filozofij in religij ne zanika in ne deli od reda, temveč ga vidi kot redu enakovredni protipol. Medtem ko obred poteka zelo umirjeno in znotraj njega vlada popoln red (udeleženci obreda celo pijejo čaj po točno določenem vrstnem redu, iz iste skodelice), miza s preprostim okrasom ter mnogoterimi oblikami in barvami predstavlja kaos, ki uravnoteži popolni red obrednega poteka.

Kadar se v Sloveniji s kom pogovarjam o religiji, pogosto naletim na mnenje, da je religija sodobnemu človeku popolnoma nepotrebna. Kljub močni odločenosti v maniri svojega govora pa moji sogovorniki na religijo pogosto pozabijo gledati kot na kompleksen fenomen ter se namesto tega raje osredotočijo na kritiko točno določenega vidika religije. Religijo (podobno kot mnoge druge stvari, npr. pravice žensk in homoseksualcev, politike, slavne osebe, brezdomce, zločince) ljudje, ki so pod močnim vplivom trenutnega, z informacijami prežetega sistema, obravnavajo kot nekaj črno-belega, nekaj, kar je ali popolnoma prav ali pa popolnoma narobe. Znotraj teh jasno začrtanih mej moji sogovorniki včasih pozabijo obravnavati aspekte religije, ki niso neposredno vezani na njihova lastna izkustva v družbi in času, v katerem živijo. Tako se širi na šibki podlagi zasnovano mnenje, da je religija slaba kot celota, čeprav posamezniki v zanemarjanju pomembnosti jasne artikulacije svojih mnenj včasih pozabijo, da želijo obsoditi zgolj tisti del religije, ki je bil institucionaliziran in izkoriščen, podvržen ljudem, ki so sicer neškodljiv skupek pravil za življenje prevzeli zato, da bi se z njim okoristili. To pa ni bil rezultat religije kot celote, temveč rezultat nezmožnosti nekaterih, da bi začutili sočutje in videli, kako gradnja njihove svobode (predpostavljam, da so ti ljudje finančno okoriščenost videli kot nekakšno svobodo, čeprav menim, da je to izjemno izprijena definicija svobode, ki pa nevarno subtilno prihaja v veljavo tudi v Sloveniji) ovira gradnjo svobode drugih ljudi. Religija je v svojih najosnovnejših temeljih le skupek zgodb, ki skozi simbole in njihove določene pomena povezuje ljudi v skupnost ter med njimi ustvarja

sinergijo oziroma vzajemno koristno zvezo, pri kateri je celota večja kot vsota delov. Ko je religija institucionalizirana, pa govorimo o drugem fenomenu; ta je tisti, ki ga mora družba znati kritično ovrednotiti in ga po tem, ko ga ovrednoti in prepozna, tudi ovreči in se začeti posvečati kritiki novih fenomenov in sistemov, ki si družbo hočejo podrediti in s tem uničiti človeškost njenih pripadnikov. V svoji najosnovnejši obliki religija zgolj, podobno kot skorajda katera koli druga človeška aktivnost, opravlja funkcijo zadovoljitve ene od človekovih potreb. Potreba, ki jo izpolnjuje religija, se nanaša na človekovo željo spoznati globljo resnico (logiko, celoto, končnost), ki se skriva za varljivim svetom pojavnosti, v katerem obstajamo samo fizično. Ta globlja resnica, ki jo religija poskuša ekstrahirati iz sveta, v katerem za razvitega, razmišljujočega človeka obstajajo mnoge resnice, pa pravzaprav sploh ni globoka ali filozofska; je le drugačna od ostalih resnic. Sodobna zahodna družba, predvsem evropska, bi se zatorej mogla nehati oklepiti starih zamer do religije, ki je bila v nekem obdobju kruto institucionalizirana in izrabljena (kar je kot dogma predstavljeno že vsakemu najstniku), in se bolj posvetiti sedanjosti oziroma usmeriti svoje kritike v institucije, ki sodobnemu človeku vsiljujejo dogme v sekularizirani evropski družbi 21. stoletja, in to počnejo celo pod pretvezo demokratičnosti. Podobno kot Evropa srednjega veka je amerikanizirana Evropa 21. stoletja podrejena simbolom; vendar pa to niso simboli, ki bi bili plod človekove potrebe po osmišljevanju sveta, ampak so to simboli, ki so nastali kot plod sistema, ki želi akt osmišljanja trivializirati. Družba, ki si ne prizadeva, da bi svet kakor koli osmislila, pa je na milost in nemilost prepuščena korporacijam, ki simbole proizvajajo, in katerim prav absurdnost teh proizvedenih simbolov nudi zaščito proti vsakršni kritiki. Absurdnost je v vsej njeni trivialnosti namreč izjemno težko kritizirati, posebej ker znotraj nje ne vladajo nobeni odnosi oziroma se ti znotraj nje konstantno spreminjajo. Edino, kar ostane družbi, ki ne stremlje k iskanju resnice, ampak se namesto tega zadovolji s tem, da za svoj temelj sprejme trivialne simbole, je svet pojavnosti. Oklepanje slednjega kot edine resnice pa razmišljujočega človeka v njegovem razvoju zaustavlja oziroma tok njegovega razvoja celo preusmerja nazaj, proti časom njegovih neandertalskih prednikov.

Na svet pojavnosti smo sodobni ljudje izjemno navezani; posebej zaradi tega, ker nam v dobi tehnološkega napredka življenje krojijo slike. Zanimivo je, da v dobi osebne svobode, v kateri naj bi živeli, le redko-kateri posameznik kroji popolnoma lastne slike. Slike, ki jih vidimo na televiziji, so izjemno stiliziran prikaz nekih informacij in nam prav zato ne dopuščajo veliko prostora za interpretacijo; precej definirane so namreč

že same po sebi. Veliko večji prostor za interpretacijo dopuščajo besedila; v njih so informacije najbolj gole in zato spodbujajo bralčevo domišljijo, ki pa je ključna za potešitev človekove potrebe po identiteti in ustvarjanju. Iz komunikacijskega modela, ki temelji tako na informaciji kot na (danes pogosto neprisotni) povratni informaciji, je danes zaradi vizualne prenasitenosti izključena pomembna faza, kar pa povzroči veliko sprememb v človekovih miselnih procesih. William Golding v svojem romanu *Dediči* opisuje prigode ene zadnjih neandertalskih družin, katere člani, ko se jim utrne kakšna misel, to vedno naznanijo z besedama: "Vidim sliko!" Golding opisuje nam nenavaden način razmišljanja neandertalcev in njihova prva zavedanja o tem, da so verjetno zadnji predstavniki svoje vrste. Ko rečejo, da vidijo sliko, s tem pravzaprav mislijo, da jim je skozi zavest stekla misel – moderni bralec *Dedičev* pa pri tem pomisli, koliko slik, ki jih povrh vsega še sploh ni sam ustvaril, njemu dnevno steče skozi zavest. Številne od teh slik so medsebojno nekoherentne, s čimer zavest sodobnega človeka trgajo na vse konce, namesto da bi prisostvovala pri izgradnji zdravih temeljev za življenje posameznika in družbe.

Kot bitja, ki so od stopnje neandertalcev precej napredovala (kljub temu, da so bili neandertalci očitno od nas boljši v prepoznavanju trenutka, ko je v njihovo zavest kapnila misel, čeprav je tudi popolnoma res, da so bili verjetno izpostavljeni občutno manjšemu številu zunanjih informacij kot mi), imamo individualno svobodo, da znotraj sveta, ki nam na videz ponuja neskončne možnosti, ustvarimo lasten svet. Imamo svobodo, da znotraj neskončnosti ves čas, vsakič znova, ustvarjamo končnost; celoto, ki ta naš svet osmišlja. Vendar pa tega velikokrat ne naredimo, ker smo v svojem varljivem optimizmu prepričani, da za to poskrbi naša informacijam podrejena okolica, ki pa žal informacij ne filtrira na način, ki bi bil ugoden za razvoj posameznika in posledično družbe. Posameznik se tako, namesto da bi izpolnil svoj naravni potencial, razvije v nekoga, ki je sposoben preživeti samo v zelo jasno definiranih družbenih okoliščinah in tako, da znotraj sistema igra vlogo togega sredstva, raje kot pa živečega, dihaččega in kompleksnega organizma. Prevečkrat sem opazoval sebe in druge, kako se izgubimo v absurdni, nekoherentni, varljivi končnosti, ki nam jo ponuja prevladujoči sistem (če tej nenehno spreminjajoči se, nestalni entiteti sploh lahko rečemo sistem) in ki ji sledimo kljub temu, da se nekje globlje v sebi zavedamo, da nam tak sistem simbolov sploh ne ustreza, ker ne more dati nikakršnega smisla našim dnevnim napreznjem. Prav tako sem bil prevečkrat priča nesporazumom, ki so vzniknili zaradi človekovega nerazumevanja koncepta svobode. Svoboda na neki način pomeni neskončnost, neskončnost pa, precej paradoksalno, lahko

doživimo samo znotraj končnosti – če pa te končnosti sploh ne izoblikujemo sami, ampak jo v poenostavljeni obliki povzamemo od raznih javnomnenjskih voditeljev, se pojavijo težave. Čutimo namreč, da kljub temu, da si prizadevamo za svobodo, še vedno nismo svobodni, zato začnemo panično hlastati po kakršni koli obliki svobode, ki nam je neposredno dosegljiva. V tem hlastanju se vklopijo naši živalski mehanizmi, ki začnejo reagirati na neprave stvari v okolici in nas odvrčajo od civiliziranih oblik soobstoja. Kolikokrat na dan naletimo na primer na konstruktivno kritiko oddaje, ki našo zavest preplavlja z nepomembnimi slikami in informacijami, kolikokrat pa naletimo na obsojajočo kritiko človeškega bitja (rumeni tisk), ki je v svojem zmedenem obstoju storil manjšo napako? Po mojih izkušnjah se veliko več posvečamo kritiziranjem slednjih, čeprav so ti zgolj plod prvih in bi zato, da bi odpravili slednje, morali najprej odpraviti prve.

Ljudje smo, ki si delimo čas, prostor in svobodo. Kljub temu, da smo vse to – čas, prostor in svobodo – kot precej napredna vrsta sposobni ustvariti sami, pa smo ravno toliko sposobni vse to odvzeti drugim, ki hrepenijo po podobnem. Haruki Murakami v svojem romanu *Kafka na obali* opisuje dve zgodbi, ki se na neki točki združita in gresta potem zopet vsaka svojo pot – prva je o dečku, ki beži od doma, druga pa o dečku, ki dom na neki način poskuša najti. Slednji se sooča z njemu nerazumljivo energijo, ki je bila nanj odložena v njegovih mlajših letih, ko še ni bil sposoben osmisлити dogodkov, ki so se dogajali okrog njega. Odraščal je namreč med drugo svetovno vojno, in zato da bi ukanil strahove, ki so zaslužnjevali njegovo človeškost, je moral od otroštva do odraslosti prehoditi dolgo pot in na tej poti odkriti veliko smiselnih celot, na katerih je njegovo dotedanje življenje v svojem bistvu temeljilo. Resnični ljudje se od tega namišljenega dečka ne razlikujemo veliko. Že moja razlaga zgodbe tega dečka, na primer, je celota znotraj neskončne kompleksnosti njegove zgodbe, ki je bila v osnovi zgolj plod Murakamijeve domišljije.

Opazujem svojo družino in ugotavljam, da kljub temu, da jo okolica vztrajno vleče narazen, vseskozi deluje tudi obratna sila, ki jo vleče skupaj. Obe sili sta čisti in neizprosni, kot sila vetra ali sila valov oceana, na katero sila vetra vpliva. Kot val, na katerega se bom podal v oceanu, lahko izbiram tudi silo, ki bo osmišljala moje življenje in ga usmerjala tja, kjer bom deležen svobode v obliki ustvarjanja smiselne celote znotraj neskončnega morja teh sil. Vendar pa ne smem pozabiti, da nikoli samo ne obstajam, ampak v svojem obstoju tudi nenehno *postajam* in sem kot veter, ki pomaga soustvarjati ocean. Sam sicer na ocean nimam tolikšnega vpliva, kot ga ima veter, vplivam pa lahko na svojo okolico in na druge

ljudi, ki imajo tako kot jaz svoje jedro in želje in cilje. Skupaj tvorimo celoto, četudi se to emanira zgolj vsake toliko časa, ko v mimobežečem svetu pridemo skupaj in soustvarimo smiselno celoto, v kateri smo deležni končnosti trenutka, ki ima prav zaradi svoje končnosti za nas neskončen pomen. Če bomo o tem več in bolj odkrito razmišljali, bodo takšni trenutki vedno pogostejši.

Ob vsem tem pa se pojavlja ključno vprašanje: Kako doseči to, da bomo o tem več in bolj odkrito razmišljali? Verjetno je najpomembnejše, da se znebimo nesmiselnih strahov, ki nas ovirajo na poti do kakršnega koli spoznanja, tudi če je le-to napačno. Nehajmo se ozirati na kritike, ki nam očitajo nedoslednost, in se raje posvetimo podiranju zidov, ki nas ovirajo pri jasnem izražanju mnenj, čustev in želja. Resnica je, da v svojih mnenjih na dolgi rok nikoli ne bomo popolnoma dosledni, saj na svojo srečo vedno znova nastajamo in se učimo iz svojih napak. Spoznanje, tudi če je napačno, nas bo navdušilo in v nas prebudilo občutek soustvarjanja resnice, ki ga je večina od nas izgubila s prehodom iz otroštva v odraslost. Smo zgolj mediji, skozi katere tečejo spoznanja, ki morajo na plan zavoljo odkrivanja najboljših načinov, kako živeti v družbi in svetu. Naloga vsakega, ki je v neskončnosti bil sposoben najti lastno končnost, je, da zbere pogum in deli to svojo končnost z drugimi ljudmi, ali pa jo prizna vsaj samemu sebi kot spoštovanja vredno entiteto, kot svoj zasebni otok, ki mu je navkljub izgubljenosti v morju informacij zmožen nuditi orientacijo.

Vsak tak posameznik, vključno z mano, naj se reši ega in dogem ter zbere svoje misli. Vzame naj si samo tisto, kar zares potrebuje, in se raje kot na hlastanje po banalnih pojavnostih osredotoči na kontinuiteto svojega razmišljanja o nesmiselni življenjski logiki, ki mu jo družbeni svet prek medijev in politike velikokrat vsiljuje, medtem ko istočasno s podporo večine smeši naprezanja vseh tistih, ki jih prevladujoča logika spominja na dirigenta, ki v ignoranci do človeškosti svojih glasbenikov venomer – v absurdno neskončnost – ponavlja isti gib.